

מכתב גלוי לראש העיר תל אביב

מר הן חולדאי

בעקבות צנזורה שהטילה עיריית תל אביב על מיצב של חוה ראוכר על הקיר החיצוני של בית האמנים בתל אביב. מאי 2005.

אדוני ראש העיר,

התבקשנו להוריד מהקיר החיצוני של בית האמנים ברחוב אלחריזי את עבודת האמנות המשלבת אומנות פלאסטית ושירה: "נערות לוח שנה" של חוה ראוכר ו"שירי שרמוטה" של חוה פנחס כהן, בגלל הטלת צנזורה של "ועדת הפסלים העירונית" בראשותו של דן איתן. נימוקי הועדה: "הועדה מבקשת לציין כי למרות הרצון להימנע מצנזורה יש לוועדה אחריות לגבי תוכן של יצירות במרחב הציבורי, מאחר ומדובר ברחוב קטן באזור מגורים נמצאו העבודות בעלות תוכן שהינו בעייתי למקום".

נשאלת השאלה מהו אותו תוכן שהוא "תוכן בעייתי למקום" הועדה לא הסבירה לאיזה מתוכני העבודה היא מכוונת באומרה "תוכן". האם לאומנות הפלאסטית? או לשירה? מדוע לא ניתנה במכתב, הגדרה לתוכן הבעייתי? האין זו התחמקות להגדרת התוכן המעידה שאנשי הועדה, אם הם אנשי אמנות, מבינים שיתקשו להגדיר את הבעיה ואת הגבול?

המאפיין המרכזי של רחוב אלחריזי בתל אביב שזהו רחוב קטן ובמרכזו המבנה המיוחד של בית האמנים. בית זה, הוא מקום של תרבות תוססת דינאמית עכשווית, הוא מהגורמים המשפיעים על איכות החיים ברחוב. השכנה ממול לא אהבה את "נערות לוח השנה", שהן תמונת נערה צעירה ורזה מדי ונשים מבוגרות בתנוחות של פיתוי המתריסות את שרידי יופיין. לא מדובר בדוגמניות יפפיות כמקובל, ולכן העבודות מעלות שאלות על אופני ייצוג של גוף ויופי נשי באופן שיש בו הומור, ביקורת ופרובוקציה תרבותית. ואפשר לראות בהן הצהרה פמיניסטית העומדת כנגד מודעות אחרות המפוזרות ברחבי העיר מעל עמודי פרסומת גדולי ממדים כולל בנינים רבי קומות מעל נתיבי איילון בהן נשים מחצינות את גופן לצורכי צרכנות ופרסום. האם החצנת איברי גוף לצרכים מסחריים אינה "תוכן בעייתי למקום" ואילו גוף אישה לבושה מצויירת כאובייקט אומנותי היא "תוכן אמנותי למקום"? היכן ומהו הגבול בין השניים?

האם אין זו תפקידה של ועדה להסביר לתושב מתלונן שמדובר בתוכן בעל איכות אמנותית? האם הטעם של השכנה ממול שמוכנה להבליג על מראה שדיה של יעל בר זוהר או סינדי בר הנמרכים על בנייני תל אביב לצורכי מכירת מותגים יקבע את סדר היום התרבותי של תל אביב?

האם יתכן שהועדה צינזרה את העבודה על קיר בית האמנים מטעמי צניעות? הן הדמויות לבושות בלבוש חלקי, שתיים בבגדים ואחת בכותונת חושפת כתפיים זרועות ורגליים. אם מדובר בצניעות, הרי שבטיילת שלך, אדוני ראש העיר מסתובבות נשים בלבוש דומה, ואם יתלונן השכן מרחוב הירקון על הנשים הלא צעירות ולא יפות המסתובבות בכתף חשופה או ברך גלויה, האם תסגור את הים?

שיריה של חוה פנחס כהן , שניים מהם יצאו בספרים בהוצאת עם עובד ובהוצאת הקיבוץ המאוחד, בסדרת ריתמוס. ושירי שרמוטה עומדים לצאת לאור בסדרת ריתמוס, הקיבוץ המאוחד. השירים זכו להערכת הקוראים והממסד. האם יציאתם של השירים מתוך כריכת הספר אל הרחוב שינתה את איכותם?

אחת העבודות של חוה ראוכה הוצגה במוזאון של ההיברו יוניון קולג בניו יורק בתערוכה קבוצתית לצד אמנים אמריקאים כמו גורג סיגל קיקי סמית וארט שפיגלמן, התערוכה נמשכה שנה, להזכירך המקום מכשיר רבנים קונסרבטיבים, איש מהרבנים לא ביקש להורידה.

בימים אלה, תלויות עבודותיה של חוה ראוכה בכיכר קדומים ביפו העתיקה מול אחת הכנסיות הקדושות ביותר לנצרות, ולמיטב ידיעתנו לכמרים ולנזירים אין שום בעיה איתן, מסתבר שלרבנים קונסרבטיביים וכמרים אורתודוכסים אין בעיה עם נשים מבוגרות וגוף מזדקן, אבל לעיריית תל אביב, יש.

שירי שרמוטה, הם שירה מקומית וחברתית, שירים שנכתבו על חופה של יפו (עיר הולדתה של הכותבת). מתוך הערכה והזדהות למקומה של האישה ומתוך כאב על אותו מקום שהוא נתינה ללא תמורה.

האם תוכל אתה אדוני ראש העיר והועדה האומנותית המשכילה לומר לנו מה הטענה ומה הסיבה להורדת העבודה שזוכה לצפיית הקהל העובר ברחוב? מהם הגבולות המפרידים בין פרסום גוף אישה לצרכים כלכליים ומסחריים ופרסום גוף אישה כחלק מעבודה בעלת מסרים אמנותיים וחברתיים.

בברכה,

חוה ראוכה

חוה פנחס-כהן